

Atskatoties uz VIII Starptautisko Brāļu Mediņu jauno pianistu konkursu

Jau vairākus gadus pēdējā sestdienā pirms pavasara brīvlaika Jāzepa Mediņa Rīgas 1. mūzikas skolā ierastais dzīves ritums pārtrūkst. Skolā valda rosība, radošs pacēlums, satraukums, gaidas – notiek Brāļu Mediņu jauno pianistu konkurss, šī gada 10. martā jau astotais. Kopš 2015. gada konkurss ir starptautisks un šajā reizē 56 Latvijas jaunajiem pianistiem piepūlējās 6 dalībnieki no Igaunijas (Tallinas Lasnamē MS), Lietuvas (J. Karosa Klaipēdas MS un Šilutes Mākslas skolas) un Polijas (Z. Noskovska Gdiņas MS). Viesu sniegums bija visnotaļ atzīstams – pieci no sešiem dalībniekiem ieguva godalgotas vietas un speciālbaldas. No Latvijas skolām viskoplāko dalībnieku skaitu sniedza konkursa organizētāja Jāzepa Mediņa Rīgas 1. MS, kuru pārstāvēja 17 audzēkņi. No citām Rīgas skolām konkursā ar 4 audzēkņiem piedalījās PIKC NMV E. Dārziņa MS, katra ar trīs audzēkņiem - NMV Rīgas Doma KS, Jāz. Mediņa Rīgas MV, Pārdaugavas MMS, P. Jurjāna MS, Rīgas 3. MS, ar diviem - Bolderājas MMS un Juglas MS. Viens vai divi audzēkņi nāca no tuvāku un tālāku Latvijas novadu mūzikas skolām – no Jūrmalas MV, Salaspils MS, Ādažu MMS, Valmieras MS, Limbažu MS, Vidzemes Jūrmalas MMS, Staiceles MMS, A. Žilinska Jēkabpils MS, J. Norviļa Madonas MS, A. Kalniņa Cēsu MV un PIKC Liepājas MMDV.

Visus gadus konkurss ir noticis vienas dienas laikā ar vienu žūriju, dalībnieku skaitam svārstoties ap 40. Ņemot vērā šīgada rekordlielo konkursantu skaitu – pieteicās 69, bet piedalījās 62 jaunie pianisti - pasākuma organizētāji izlēma konkursam izmantot vienlaikus abas skolas zāles, piesaistot divas žūrijas. Kamerzālē muzicēja I un II grupas konkursanti, kurus klausījās Klaipēdas Universitātes Mūzikas nodaļas asociētā profesore Inga Maknavičiene (Lietuva), Valgas Mūzikas skolas Klavieru nodaļas vadītāja Lenela Randa (Igaunija) un JVLMA docētājs Māris Švinka. Foto redzama žūrija kopā ar konkursa jaunāko dalībnieci Smilti Vaičkuti no J.Karosas mūzikas skolas Lietuvā.

Lielajā zālē uzstājās III, IV un V grupas dalībnieki. Viņus vērtēja JVLMA Klavieru katedras vadītājs, Eiropas Klavieru skolotāju asociācijas prezidents Latvijā profesors Juris Kalnciems, JVLMA Klavieru, Kameransambļu un klavierpavadijumu katedru profesors Ventis Zilberts un JVLMA Instrumentu spēles skolotāju katedras vadītājs profesors Normunds Vīksne. Jāatzīmē, ka Māris Švinka, Juris Kalnciems un Normunds Vīksne ir bijuši visu astoņu Brāļu Mediņu konkursu

žūriju sastāvā. Žūrijas kopumā piešķīra 6 pirmās vietas, 9 otrās un 12 trešās vietas, 11 atzinības rakstus, kā arī 9 speciālbaldas.

Viens no konkursa mērķiem – celt godā un iedzīvināt pianistu repertuārā latviešu komponistu klaviermūziku. Tādēļ konkursa programmā bez komponistu klasiķu izvērstas formas skaņdarba ātrās daļas un brīvas izvēles skaņdarba bija jāiekļauj arī kāds no brāļu Mediņu – Jāzepa Mediņa (1877 – 1947), Jēkaba Mediņa (1885 – 1971) vai Jāņa Mediņa (1890 – 1966) skaņdarbiem. Ideja popularizēt tieši šo trīs latviešu komponistu daiļradi radās saistībā ar Jāzepu Mediņu, komponistu, kura vārdā nosaukta konkursa organizētāja Jāzepa Mediņa Rīgas 1. MS. Šogad pirmo triju grupu konkursanti pārsvarā bija izvēlējušies atskaņot Jāzepa Mediņa vieglākos klavierdarbus, kurus komponists sarakstījis mūža nogalē 1945. – 1946. gadā un iecerējis mazajiem pianistiem. Tos sacerēt komponistu pamudinājuši ievērojamie latviešu klavierspēles pedagogi Valerijs Zosts un Irmgarde Zāne, lai kuplinātu topošo klavierdarbu krājumu bērniem. Vecāko grupu spēlētāju programmās toties liels īpatsvars bija Jāņa Mediņa Dainām, kaut arī retu reizi izskanēja arī kāds mazāk dzirdēts Jāzepa Mediņa vai Jēkaba Mediņa klavierdarbs. Konkursā katrā dalībnieku grupā tiek piešķirtas arī speciālbaldas par labāko brāļu Mediņu skaņdarba atskaņojumu. Šogad žūrijas kopumā piešķīra 4 speciālbaldas par labāko Jāzepa Mediņa un divas – par labāko Jāņa Mediņa skaņdarba atskaņojumu.

Pēc konkursa lūdzu dalīties pārdomās un gūtajās atziņās abu žūriju pārstāvjus. **Māra Švinkas** vērtējumā bija jūtama sirsnība un prieks par mazajiem spēlētājiem: *Mūsu mūzikas skolu bērniem Latvijā ir pieejami ļoti daudzi konkursi. Izvēle ir liela. Esmu piedalījies visu astoņu Brāļu Mediņu konkursu žūrijās un jāsaka, ka šis konkurss ir viens no tiem, kas dalībnieku skaita un spēles līmeņa ziņā vislabāk attīstās. Brāļu Mediņu konkurss dod pienesumu mūsu mūzikas dzīvē, tā popularitātes pamatam ļoti veiksmīgi izvēlēti brāļi Mediņi, kuru garīguma starojums turpinās. Ļoti labi, ka šogad konkursa dalībnieki bija sadalīti divās grupās. Tas svarīgi tāpēc, ka jaunie pianisti, kam konkurss ir liels notikums, pelnījuši, lai viņus noklausās ļoti uzmanīgi. Klausoties visu milzu skaitu tas nebūtu bijis iespējams, tāpēc jāsaka paldies konkursa organizētājiem. Mūsu starptautiskās žūrijas darbā risinājās ļoti interesantas diskusijas un pārrunas, dalījāmies pieredzē par notikumiem mūsu valstu pianisma dzīvē.*

Vērojot pirmo divu grupu dalībniekus, jāuzteic ļoti rūpīgais pedagogu darbs. Neveiksmīgu priekšnesumu praktiski nebija, bērni muzicēja katrs pēc savām spējām un ar lielu atbildības sajūtu. Vēlos atzīmēt Pārdaugavas MMS skolotājas Jeļenas Fļegontovas 2. klases audzēkni Alekseju Tupiku, kurš ieguva 1. vietu I grupā. Zēnam ir visas iespējas augt tālāk – viņš muzicēja ar spēles prieku un iekšēju pārliecību, atklājot dažādus mūzikas raksturus. Labas muzikālas un tehniskas dotības parādīja NMV Rīgas Doma KS skolotājas Sarmītes Ārentas 4. klases audzēknis Bruno

Rihards Porgants, kurš ieguva 1. vietu II grupā - pārlicināja viņa dzīvais izpildījums, artistiskā atraisītība, spēja iedziļināties mūzikas saturā un atklāt veiksmīgi izveidotās programmas dažādību.

Konkurss parādīja, ka pedagogi bieži vien priekšplānā izvirza izpildījuma tehniskos parametrus – lai būtu droši, skanīgi, spilgti, tempā, bet klasikas darbu atskaņojumā nepieciešama prasme veidot dažādu skanējumu un tēlu raksturus. Nereti gadījās dzirdēt vienādā forte nospēlētu klasikas darbu. Man būtu vēlējums - neaizmirstiet toņa kultūru! Novēlu pedagogiem skaidru pieeju un skaidru domāšanu, veiksmīgu problēmu atrisināšanu, lai mazie pianisti varētu attīstīties un augt muzikālā ziņā!

Normunds Viksne, vērtējot konkursu, atzina, ka tā līmenis pianisma un mākslinieciskuma ziņā ir audzis, sevišķi vecākajās grupās: *Ja mazākajās grupās visus gadus dalībnieku sagatavotības līmenis bija pietiekami augsts, tad vecākajās grupās pulcējās atšķirīga līmeņa spēlētāji, bet spilgtu pianistu bija maz. Patlaban dalībnieku kopējais līmenis vecākajās grupās ir izlīdzinājies un šogad tajās bija daudz patiešām labu pianistu. Ļoti spēcīgi, faktiski līdzīgi spēlēja IV grupas dalībnieki, bija grūti izšķirties, kā sadalīt godalgotās vietas, kuras ieguva gandrīz visi grupas spēlētāji. Pietiekoši stipri konkursanti bija arī V grupā, kurā piedalījās mūzikas vidusskolu un mūzikas skolu vidusskolas klašu audzēkņi. Protams, vecākajās grupās bija arī audzēkņi, kuru spēlē izpaudās spilgta muzikalitāte, bet kuriem vēl nebija pietiekoša pianistiskā līmeņa kvalitāte, lai konkursā varētu cerēt uz godalgotām vietām.*

Man šķiet, ka vissvarīgākais, kas uztur zināmu līmeni konkursam, ir tas, ka viens no obligātajiem skaņdarbiem ir klasiskās sonātes ātrā daļa. Tas ir rādītājs, kurš principā atvieglo darbu žūrijai konkursantu vērtēšanā, kā arī atsijā dalībniekus – nevar tā vienkārši atbraukt uz konkursu, ja nevar nospēlēt klasisko darbu. Šajā konkursā klasiku daudzi dalībnieki spēlēja ļoti labi, reizēm pat pārsteidzoši labi. Piemēram, V grupā bija ļoti labs pianists no Polijas – Dominiks Ležohupskis. Manuprāt, visspēcīgākais dalībnieks, bet viņam nevarēja piešķirt godalgotu vietu, jo Šopēna nokturnē ieviesās ļoti daudz atmiņas kļūmju. Toties Haidna sonātes uzstādījums, manuprāt, bija viens no spēcīgākajiem klasikas atskaņojumiem visā konkursā, ko žūrija novērtēja, piešķirot viņam speciālbalvu par veiksmīgu J. Haidna sonātes izpildījumu. Otrs konkursa obligātais darbs – kāds no brāļu Mediņu romantiskā stila skaņdarbiem - prasa pilnīgi citas muzicēšanas iemaņas, parāda gan audzēkņa pirkstu veiclību, gan emocionalitāti un elastību, kas nepieciešamas šo darbu atskaņošanā.

Noteikti ir patīkami, ka konkursā piedalās ne tikai visas vadošās Rīgas mūzikas skolas, bet tiek pārstāvēti arī dažādi Latvijas reģioni. Tas zināmā mērā uztur kopējo līmeni, jo uz konkursu brauc tie, kuri zina, ka varēs konkurēt savā starpā.

Jāatzīmē, ka konkursa organizācija bija perfekta, viss notika laikā, nebija nekādas aizkavēšanās. Es ieteiktu padomāt par klausītāju piesaisti konkursam – ja mazākajās grupās publikas bija daudz, tad vecākajās grupās, kā vienmēr, nebija īpaši daudz apmeklētāju.

Ventis Zilberts, atceroties konkursa norisi, tuvāk raksturoja vairākus laureātus: *Man bija interesanti klausīties. Dzirdēju III, IV un V grupu un jāsaka, ka sevišķi abās vecākajās grupās bija izturēts ļoti labs līmenis. To rādīja arī konkursantu iegūtie punkti, kas īpaši V grupā grupējās ļoti blīvi.*

Runājot par III grupu - pirmais spēlētājs, Staiceles MMS 5. klases audzēknis, 1. vietas ieguvējs Ruslans Andrejevs uzreiz uzstādīja augstu kvalitātes latiņu, kas turpmāk mums bija teicams atskaites punkts. Prieks, ka skolotāja Aira Rulle spējusi viņu tā motivēt, pie tam Ruslanam bija ļoti labi izvēlēti skaņdarbi. Haidna sonātē viņš tik skaidri izspēlēja izrotājumus - trillerus, mordentus, foršlāgus - , ka es domāš vilku paralēles ar Mūzikas akadēmijas studentiem, kuri šad un tad nav tik precīzi. Interesanti spēlēja arī 2. vietas ieguvēja no Lietuvas, Šilutes Mākslas skolas 5. klases audzēkne Juste Vingyte, kuras žanriski labi tverto Jāz. Mediņa Valsi F dur mēs novērtējām kā labāko Jāz. Mediņa skaņdarba atskaņojumu šajā grupā. III grupā kopumā redzējām ļoti nopietnu un atbildīgu repertuāra izvēli - Mocarta, Haidna, arī Bēthovena sonāšu daļas, kas prasa ļoti lielu darbu, uzmanību spēles laikā, iedziļināšanos un darba satura atklāšanu. Lielā mērā tas izdevās.

Arī IV grupa nāca ar augstu uzstādījumu – ar otro kārtas numuru spēlēja 1. vietas ieguvējs, Cēsu MV skolotājas Ilzes Mazkalnes 7. klases audzēknis Raivo Groza. Esmu viņu dzirdējis vairākas reizes dažādos konkursos, kuros Raivo piesaistīja uzmanību ar ļoti nopietnu attieksmi un arvien grūtākiem skaņdarbiem. Bēthovena Sonātes op. 10 Nr. 1 atskaņojumā mēs tādu ļoti dziļu skatījumu gan nepadzirdējām, bet nopietnība tur bija, kā arī ļoti labi izdarītas lietas gan mūzikas frāzējuma, gan formas ziņā. Ļoti iepriecināja Šopēna Etīdes op. 10 nr. 12 atskaņojums – atzīstams temps, pianistiski teicams sniegums.

V grupā mani iepriecināja 2. vietas ieguvējas, JMRIMS skolotājas Olgas Moskaļonovas 10. klases audzēknes Annas Amandas Stoleris ļoti mērķtiecīgā un spilgtā spēle, kurā veiksmīgi atklājās ļoti grūtās Jāņa Mediņa Dainas Nr. 24, kā arī P. Krenstona Prelūdijas un dejas saturs. 1. vietu ieguva Ričards Marčēnoks, JMRMV skolotājas Guntas Božas 2. kursa audzēknis. Esmu viņu vairākkārt dzirdējis ļoti veiksmīgi uzstājamies konkursos, kuros Ričards sevi pierādīja kā stabils, inteligents un smalks, bet arī vērienīgs pianists. Šajā konkursā pianista sniegums bija ļoti atzīstams visos trijos skaņdarbos. Atgriežoties atpakaļ, jāsaka, ka, ja gandrīz visiem IV grupas dalībniekiem

neizdevās visi trīs skaņdarbi un vienmēr kādā skaņdarbā kaut kā diezgan būtiski pietrūka, tad V grupā bija vesela rinda spēlētāju, kuri labu sniegumu parādīja visos trijos skaņdarbos.

III, IV, V grupas žūrija kopā ar jaunāko grupu žūrijas pārstāvi Ingu Maknavičieni:

no kreisās - Ventis Zilberts,
Juris Kalnciems,
Normunds Vīksne

Gribētu atzīmēt arī Dominiku Ležohupski no Gdiņas mūzikas skolas Polijā, kurš interesanti nospēlēja Jāņa Mediņa Dainu Nr. 12 un mēs gaidījām, kā nu viņš, Polijas pārstāvis, spēlēs Šopēna slaveno, ļoti traģisko un grūto Noktirni op. 48 Nr. 1. Diemžēl nesagaidījām - noktirne neizdevās. Toties mēs atzinām labas detaļas un spēles īpašības Haidna Sonātes Nr. 52 atskaņojumā, kurā bija jūtamas interesantas interpretācijas ieceres.

Ja nebūtu tādas pianistu bagātības šajā reizē un konkurss tik garš, es labprāt, īpaši šajā reizē, klausītos laureātus pēc mirkļa otrreiz ar kādu spilgtu skaņdarbu laureātu koncertā. Diemžēl, šoreiz to nebūtu bijis iespējams organizēt laika trūkuma dēļ. Gribētu izteikt vēlmi, lai nākamajos konkursos rastos iespēja šādu laureātu koncertu sarīkot.

Juris Kalnciems dalījās pārdomās un izteica savu viedokli par Latvijas pianistu konkursiem kopumā: *Positīvi ir tas, ka konkurss dod stimulu, pastiprina gan skolnieka, gan skolotāja atbildību,*

jo savu darbu ir jārāda publiski. Positīvi vērtējams arī tas, ka daudzi Latvijas konkursi ir veltīti kādam latviešu komponistam. Šie konkursi man vienmēr ir simpātizējuši vairāk, jo tajos tiek izgaismota un popularizēta mūsu komponistu daiļrade. Daudzas skolas pēc savas ierosmes izdod nošu krājumus ar šo komponistu skaņdarbiem, pavairo un izplata, iepazīstinot ar latviešu klaviermūziku arī konkursantus no ārvalstīm. Tas ir arī mūsu misijas darbs, uzdevums celt gaismā savu mūziku un dalīties ar tās labākajām lappusēm. Runājot par Brāļu Mediņu konkursu – tas ir nopietns konkurss un interesants tieši ar šo trīs brāļu komponistu piesaisti.

Ļoti svarīgs pedagoga uzdevums ir sakārtot konkursa programmu, izvēloties atbilstošus skaņdarbus. Protams, ir jāspēlē darbus, kas varbūt neizdodas tik labi, bet kuri virza audzēkni tālāk, bet konkursam es ieteiktu izvēlēties tos, ar kuriem audzēknis var sevi vislabāk parādīt. Sastādot programmu, būtu vēlams arī tad, kad konkursa nolikumā nav iekļauta prasība spēlēt virtuozu

skaņdarbu, to izvēlēties, jo tikai ar lēniem skaņdarbiem ir grūtāk pārliecināt žūriju, ka bērnam ir pietiekama pianisma amplitūda, lai viņu varētu atzīmēt īpaši.

Runājot par stila izpratni - tā visciešākā mērā ir saistīta ar pianistisko varēšanu. Daudzos konkursos jāspēlē klasiku. Domāju, ka klasika ir tāds kā lakmusa papīrītis, kas rāda, kā ir veidots audzēkņa pianisms jau pašos pamatos.

Vēlos atgādināt, ka mēs, žūrijas locekļi, vienmēr pēc konkursiem esam atvērti sarunām ar pedagogiem, ar vecākiem, arī ar audzēkņiem, esam gatavi koleģiāli palīdzēt ar padomiem, kopīgi pameklēt kādas problēmas risinājumu.

VIII Brāļu Mediņu konkurss izskanējis. Tas nebija tikai konkurss, bet arī Mūzikas svētki – svētki jaunajiem pianistiem, viņu skolotājiem, klausītājiem. Laureātiem un atzinības rakstu saņēmējiem tika pasniegtas naudas prēmijas, visi dalībnieki saņēma dāvinājumā notis un piemiņas balvas. Teiksim paldies Jāzepa Mediņa Rīgas 1. MS atbalsta biedrībai, kas palīdzēja organizēt konkursu un tā atbalstītājiem - Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamentam, Valsts Kultūrkapitāla fondam, atbalsta fondam *Muzicējam kopā ar draugiem*, kā arī individuālajiem ziedotājiem. Detalizēti ar konkursa rezultātiem var iepazīties Jāzepa Mediņa Rīgas 1. MS mājaslapā www.jmr1ms.lv/bralu-medinu-konkurss/

Dr. art. Vita Vēriņa
JVLMA docente, JMR1MS klaviespēles skolotāja
2018.gada martā